

บทที่ 6 ส่วนนโหวหารในการเขียน



โวหารในการเขียนมี 5 ประเภท

1. บรรยายโวหาร

2. พรรณนาโวหาร

3. เทศนาโวหาร

4. อุปมาโวหาร

5. สาธกโวหาร

บรรยายโวหาร

บรรยายโวหาร คือ การเขียนอธิบาย หรือบรรยายเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงตามลำดับเหตุการณ์ เป็นการเขียนตรงไปตรงมา ไม่เยิ่นเย้อ มุ่งความชัดเจนเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความเข้าใจ ผู้เขียนควรใช้ภาษาที่กะทัดรัด เขียนได้ตรงเป้าหมาย อ่านเข้าใจง่าย ในการเขียนทั่ว ๆ ไปมักใช้การบรรยายโวหาร เช่น การเขียนเล่าเรื่อง เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้น การเขียนรายงาน เขียนตำรา หรือเขียนบทความ

หลักการเขียนบรรยายโวหาร

1. เขียนเฉพาะสาระสำคัญ ไม่เยิ่นเย้อ ไม่เขียนหลุดจากสาระสำคัญที่ตั้งประเด็นไว้
 2. เขียนเรื่องจริง โดยผู้เขียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนเป็นอย่างดี แสดงข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด
 3. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ใช้คำน้อยแต่กินความมาก และเร้าความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านตั้งแต่ต้นจนจบ
 4. เรียบเรียงความคิดให้เป็นระเบียบต่อเนื่องและมีความสัมพันธ์กัน นำเสนออย่างตรงไปตรงมา
-

ตัวอย่างบรรยายโวหาร

“ช่างยกขาหน้าให้ควานเหยียบขึ้นนั่งบนคอ ตั้วมันสูงใหญ่ ไบหูไหวพะเยิบ หญิงบน
เรือนลงบันไดมาข้างล่าง เธอชูแขนยื่นผ้าขาวม้าและข้าวห่อใบตองขึ้นไปให้เขา”

(นิคม รายวา : ตลิ่งสูงซุงหนัก)

ตัวอย่างบรรยายโวหาร

“ตามถนนหนทาง ท่าเรือและสถานที่สาธารณะในเมืองสิงคโปร์มีเฉลยทหารญี่ปุ่นถูกเกณฑ์ไปทำงานโยธาเป็นกลุ่ม ๆ ทั่วไปหมด ทุกคนอยู่ในสภาพผู้แพ้ คือ หงอยเหงาเศร้าซึมและส่วนใหญ่มักจะมีร่างกายซูบผอม ทุกคนไม่สวมเสื้อ นุ่งแต่กางเกงขาสั้นสีกากี สวมหมวกทหาร ที่หน้าหมวกมีเครื่องหมายแสดงยศ พ่อเห็นเฉลยเหล่านั้นทำงานตกแดดจนเนื้อตัวไหม้เกรียม น่าเวทนาจริง ๆ ญี่ปุ่นเป็นชาติที่อยู่ในกรอบวินัยอย่างเข้มงวด เมื่อเป็นฝ่ายแพ้ก็ยอมแพ้อย่าง “ศิโรราบ” แต่เท่าที่พ่อได้ยินจากคนทั่วไปในประเทศที่ญี่ปุ่นเข้าไปยึดครอง เช่น พม่า มลายา ชวา สุมาตรา ตลอดจนถึงสิงคโปร์เอง เวลาเป็นฝ่ายชนะ ญี่ปุ่นก็กำเริบเสิบสานแสดงอำนาจบาตรใหญ่ไม่ใช่เล่นเหมือนกัน”

ตัวอย่างบรรยายโวหาร

“หล่อนนึกถึงบ้านริมสวนในวัยเด็กที่มักจะชวนเพื่อน ๆ มุ่ดริ้วลวดหนามเข้าไปเล่นในสวนเล็ก ๆ แห่งนั้น เก็บชมพู่ มะปราง หรือละมุดสีดาที่ติดกิ่งเรีย ๆ กินกันเพลิดเพลิน บางทีก็ลุยลงไปจับปลาเข็มหางแดงหรือปลาหัวตะกั่วในท้องร่องสวน หรือไม่เช่นนั้นก็นั่งทอดหุ่ยกันที่ริมคลอง คอยดูเรือกาแพบีบแตงมปุ้นแป้นที่มีขนมแห้ง ๆ อย่างถั่วตัดหรือตูปตูปไม่ก็ขนมขี้แมวสีม่วงแดง สีชมพูอยู่ในขวดโหล”

(ประภัสสร เสวิกุล : ไฟ)

พรรณนาโวหาร

พรรณนาโวหาร คือ การเขียนที่สอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้ง ประทับใจ มีความรู้สึกคล้อยตามไปกับผู้เขียน เช่น การเขียนพรรณนาอารมณ์ความรู้สึก รัก หลง โกรธ เกลียด เศร้า เป็นต้น โดยเลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะเห็นภาพพจน์ได้ง่าย เพื่อโน้มน้าวอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามและเกิดความประทับใจ

หลักการเขียนพรรณนาโวหาร

1. ใช้ถ้อยคำที่เลือกสรรแล้ว เพื่อสื่อความหมายและอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจน
2. เขียนใจความควรเน้นให้เกิดภาพพจน์ เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับผู้เขียน
3. ใช้ภาพพจน์หรืออุปมาโวหาร เพื่อให้ได้อารมณ์ความรู้สึกหรือเกิดจินตนาการ

คล้ายตาม

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

“ถ้าหากว่า เหงื่อและน้ำตา ตลอดจนชีวิตของมนุษย์ที่ถูกเกณฑ์เอามาสร้าง นครวัดนี้ สามารถชักดวงเอาไว้ได้ เหงื่อ น้ำตา และชีวิตนั้นก็คงจะท่วมท้นคูที่ล้อมรอบนครวัดนี้อยู่ เสียงลมที่พัดเข้ามาทางช่องทวารศิลา และแล่นไปตามระเบียบมิดดั่งเหมือนเสียงสะท้อนของเสียงโหยหวนด้วยความเจ็บปวดเมื่อพันปีมาแล้ว เสียงค้ำคาวกระพือปีก และเสียงค้ำคาวร้องฟังดูเหมือนเสียงคนกระซิบกระซาบปรับทุกข์กันด้วยความเหนื่อยอ่อนและเมื่อยล้า”

(ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช : ถก

เขมร)

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

“อากาศยามเช้าในสวนของคฤหาสน์บนดินทราย . . . ดุสดไส ผีเสื้อแสนสวย กรีดปีก
ระยับในสายแดดอ่อนยามเช้าจากดอกหนึ่งไปที่ดอกไม้หน้าพันธุ์อีกหลาย ๆ ดอก สีของ
กุหลาบปักกิ่ง . . . แดงสดสว่างจ้ำจืดกับสีเขียวสดของสนามหญ้า ประกายของน้ำค้างต้อง
แดดวาววับราวกับอัญมณีเรียงรายอยู่บนพื้นสนาม”

(วาทิช จรุงกิจอนันต์ : ซอยเดียวกัน)

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

“ดอกจันทน์กระพ้อร่วงพรุแต่มีไต้หล่นลงสู่พื้นดินที่เดียว เกสรเล็ก ๆ แดงเรื่อแกมเหลือ
ลอยว่อนกระจัดพริ้วพรายอยู่ในอากาศที่โปร่งสะอาดหน่อยหนึ่ง เหมือนลวดลายของตาข่ายที่
คลุมไตรพระ กลีบและเกสรอาจจะตกลงถูกเหยียบเป็นผุยผงไป”

(แม่อนงค์ : แผ่นดินของเรา)

เทศนาโวหาร

เทศนาโวหาร หมายถึง การเขียนอธิบาย ชี้แจงให้ผู้อ่านเข้าใจ ชี้ให้เห็นประโยชน์ หรือโทษของเรื่องที่กำลังกล่าวถึง เป็นการชักจูงใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม เห็นด้วย หรือเพื่อแนะนำสั่งสอน ปลุกใจ หรือเพื่อให้รู้ถึงข้อเท็จจริง การเขียนแบบบรรยายโวหารต้องอาศัยกลวิธีการชักจูงใจ



หลักการเขียนเทศนาโวหาร

1. เรื่องที่เขียนมีความชัดเจน สามารถอธิบาย และหาเหตุผลมาประกอบการเขียนได้
 2. วิธีเขียนชัดเจน รู้จักใช้เหตุผล ใช้หลักฐานอ้างอิงประกอบเพื่อให้เนื้อหา มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ และมีการจัดลำดับการแสดงเหตุผลอย่างเหมาะสม
 3. ใช้ภาษาเข้าใจง่าย กระชับ มีน้ำหนัก แจ่มแจ้ง ชัดเจน และเร้าความสนใจของผู้อ่าน
-

ตัวอย่างเทศนาโวหาร

“โลกหรือสิ่งทั้งปวงมีลักษณะไม่เที่ยง เป็นทุกข์และไม่เป็นตัวตนของโลก มันจะเล่นงานบุคคลผู้ที่เข้าไปยึดถือด้วยตัณหา อุปทานนับแต่วาระแรก คือตั้งแต่เมื่ออยากได้ออยากเป็น กำลังได้กำลังเป็น และได้แล้วเป็นแล้ว ตลอดเวลาแห่งกาลทั้งสาม ใครเข้าไปยึดถืออย่างหลับหูหลับตาแล้วก็จะมีความทุกข์อย่างเต็มที เหมือนอย่างที่เราเห็นปุถุชนคนเขลาทั้งหลายเป็น ๆ กันอยู่โดยทั่วไปในโลก”

(พุทธทาส : คู่มีอมมนุษย์)

ตัวอย่างเทศนาโวหาร

“เราคิดว่าทุกคนที่เกิดมาอย่างไม่มีอะไรติดตัวมาเลยแม้แต่ผ้าถุงห่มสักผืนหนึ่งเวลาจากไปก็นำเอาไปไม่ได้ จะเป็นทรัพย์สมบัติแท้ ๆ ที่ใกล้ชิดที่สุดก็ต้องฝังหรือเผาเปลี่ยนสภาพไป เมื่อฐานะที่แท้จริงของมนุษย์คือการไม่อาจถือกรรมสิทธิ์ในอะไรเลย ไม่ว่าจะเป็ทรัพย์สินหรือชีวิตเลือดเนื้อของตนเช่นนี้ การที่เราจะมานั่งเศร้าโศกกับสิ่งที่เราไม่สามารถจะมีสิทธิ์ครอบครองได้จริงจั่งนั้น จะต่างอะไรกับคนที่เวียนดีใจเมื่ออาทิตย์ขึ้น และเสียใจเมื่ออาทิตย์ตก ซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่ทุกเมื่อเชิ่อร์วัน”

(สุชีพ ปุญญานุภาพ : เชียงผาหิม

พานต์)

ตัวอย่างเทศนาโวหาร

“ถ้าไม่มีคุณธรรมเป็นสิ่งจรรโลงจิตใจ คนเราก็คงไม่แตกต่างไปจากสัตว์ป่า . . . เราคงจะ
มาฉกฉวยแย่งชิงสิ่งที่เราอยากได้โดยไม่คำนึงถึงว่าสิ่งนั้นจะมีใครเป็นเจ้าของครอบครองอยู่แล้ว
หรือไม่ ผู้ใหญ่ก็ข่มเหงรังแกผู้น้อย หรือคนที่อ่อนแอกว่าตามอำเภอใจ ลูกหลานจะดูหมิ่นดู
แคลนพ่อแม่ที่แก่เฒ่าให้ได้รับความทุกข์ยากร้อนใจ”

(ประภัสสร เสวิกุล : ลอดลายมังกร)

อุปมาโวหาร

อุปมาโวหาร หมายถึง การเขียนเป็นสำนวนเปรียบเทียบที่มีความคล้ายคลึงกันเพื่อทำ
ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยการเปรียบเทียบของที่เหมือนกัน เปรียบเทียบโดยโยง
ความคิดไปสู่อีกสิ่งหนึ่งหรือเปรียบเทียบข้อความตรงกันข้ามหรือข้อความที่ขัดแย้งกัน

หลักการเขียนอุปมาโวหาร

1. เรื่องที่นำมาเปรียบเทียบต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา และเป็นสิ่งที่เข้าใจง่ายกว่าเนื้อหา เขียนให้สอดคล้องเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ หรือเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
 2. ภาษาที่ใช้สละสลวย ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ โดยการใช้ภาพพจน์ชนิดต่าง ๆ ประกอบการเขียน
-

ตัวอย่างอุปมาโวหาร

“อันว่าแก้วกระจกรวมอยู่กับสุวรรณ ย่อมได้แสงจับเป็นเลื่อมพรายคล้ายมรกต ผู้ที่โง่
เขลา แม้ได้อยู่ใกล้นักปราชญ์ ก็อาจเป็นคนเฉลียวฉลาดได้ฉันเดียวกัน”

(เสถียรโกเศศ และนาคะประทีป : หิโตป

เทศ)

ตัวอย่างอุปมาโวหาร

“อันว่านายช่างผู้เชี่ยวชาญ ก่อสร้างประสาทมโหฬารย่อมเพิ่มรูปศิลา จำหลักไว้ในที่สมควรตามทำนองมิใช่จะเป็นเครื่องประดับเท่านั้น แต่ยังใช้ประโยชน์รองรับหรือค้ำจุนที่บางแห่งนั้นไว้ด้วย ข้อความนี้อุปมาฉันใด พระศาสดาในบางคราวย่อมทรงชักเอาเรื่องเปรียบเทียบเป็นภาษิตที่น่าฟังและ สมด้วยกาลสมัยขึ้นแสดงก็อุปมาฉันเดียวกัน”

(เสถียรโกเศศ และนาคะประทีป: กามนิต)

ตัวอย่างอุปมาโวหาร

“อันสติปัญญาของเบ็ญจบุรุษดำราเรียกลมในอากาศหาผู้ใดเสมอมิได้ อุปมาดังจะนับดาวในท้องฟ้า และหยั่งพระมหาสมุทร อันลึกได้ ครั้นเอาของเบ็งไว้สืบไปภายหน้าเมืองกัณฑ์ก็จะเป็อันตราย จำจะคิดอ่านฆ่าเสีย เมืองเราจึงจะมีความสุขสืบไป”

(เจ้าพระยาพระคลังหน : สามก๊ก)

สารกโหวหาร

สารกโหวหาร หมายถึง การที่ผู้เขียนหยิบยกตัวอย่างมาอ้างอิงประกอบ การอธิบาย เพื่อสนับสนุนข้อความที่เขียนไว้ให้อ่านเข้าใจ และเกิดความเชื่อถือ



หลักการเขียนสารกโหวหาร

1. เรื่องที่ยกมาเป็นตัวอย่างประกอบเนื้อหาที่จะเขียนจะต้องมีความเหมาะสมชัดเจน และสัมพันธ์กับเนื้อหา เขียนให้กลมกลืนกันเพื่อให้เนื้อหาเด่นชัดยิ่งขึ้น
 2. ภาษาที่ใช้ต้องชัดเจนและเข้าใจง่าย
-

ตัวอย่างสารกโหวหาร

“อำนาจความสัตย์เป็นอำนาจที่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่เพียงแต่จับหัวใจคน แม้แต่สัตว์ก็ยังมีความรู้สึกในความสัตย์ซื่อ เมื่อกวนอนูตายแล้ว ม้าของกวนอนูก็ไม่ยอมกินหญ้ากินน้ำ และตามเจ้าของไปในไม่ช้า ไม่ยอมให้หลังของมันสัมผัสกับผู้อื่นนอกจากนายของมัน”

(ประภัสสร เสวิกุล : ลอดลายมังกร)

ตัวอย่างสารกโหวหาร

“คนเราต้องเอาอย่างมดอย่าไปเอาหนอน เพราะมดนั้นถึงมันจะตัวเล็กนิดเดียวแต่ก็ขยันขันแข็ง สามารถลากเหยื่อชิ้นใหญ่ ๆ ได้สบาย แต่ถึงกระนั้นมันก็กลับกินอาหารแต่น้อยจนเอวคอดกิ่ว ผิดกันกับหนอน ซึ่งเก็ยจคร้านเอาแต่กินทั้งวันโดยไม่ทำงานทำการอะไรจนตัวอ้วนอู่ยอ้าย ผลสุดท้ายก็กลายเป็นเหยื่ออันโอชะของนกปลา”

(เจ้าพระยาพระคลังหน : สามก๊ก)

ตัวอย่างสารกโหวหาร

“เ็นวันหนึ่ง ข้าพเจ้าเดินลัดเข้าไปในตรอก ผ่านห้องแถวเตี้ย ๆ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของผู้หาเช้ากินค่ำ มองเข้าไปในห้องหนึ่งเห็นชายอายุค่อนข้างหนุ่มกำลังนั่งขัดตะหมาด เปิบข้าวอยู่ในนั้น ที่นอนหมอนมุ้งก็เห็นอยู่ในห้องเดียวกันเห็นเมียอุ้มลูกน้อยนั่งอยู่ข้าง ๆ ได้เห็นชายผู้นั้นกินข้าวพลางล้อลูกพลาง เห็นหน้าเมียที่ยิ้มแย้ม เห็นลูกเล็กมีหน้าเป็นหัวร่ออย่างไม่เดียงสา ข้าพเจ้าเห็นแล้วก็เต็มตื่น นี่แหละความสุขอันแท้จริงของครอบครัว ถึงจะยากจนก็ยังมีความสุขตามประสาจน เป็นความสุขที่จะซื้อหากันด้วยเงินทองไม่ได้”

(เสถียรโกเศศ : คำของวรรณคดี)
